

egen aller-
e eeuwsc
te schrik-
ingend op-
igheid, als
tellen van
s-versleten
adat ik het
en is, zoo-
werd ge-
den, eigen
n het vras-
willen-be-
astgeroeste
de jeugd
niet altijd
genoemde
voeding is
leven kan

deze theo-
Zoo is de
rijpen van
van diens
figuur. Ik
gelukkige
le Boogh".
oude Ma-
aan Fran-
als trieste
ende vader,
n van zijn
van diens
eigen, ego-
em ik den
orp". „Het
Muzikant".

het slacht-
heid, lazig-
hebben van
van rechten

het opvoe-
caltijd voor
ordelijkheid
de wijze,
n laste van
Boven en
ort zijn in

te gevolgen
m, als het
in praktijk
en veront-
even in bet-
ter: „Waar
r, van den
te Sumatra-
rde, en vele
enige man-
bracht een
bewijsmate-
slachtoffer
grwelscheit
ist van hun
oordeel, hun
de roman-
tendentieuz
voorkomen
door gevaar-
christelijke
keeren mo-
nstige waar-
naviger van
ene klanken

de bladzijde
laar is aan
dan in den
brifstet, die
heeft. Naar
over de op-
uldigd werk-
enzen onder-
lijk verhalen

den, daarin
ig voor mijn
waren was
chen ouders
vertrouwen,
ide persoon-
diotheek van
nz, enz. Wij
ol en thuis;
we eens veel
nst; als we
muziek, vers-
getalereert,
aar niemand
er over, en de
ken van de
der kwamen
wij, de kin-
ok wel eens
lijkt, als een

meening van ons kortaf werd opzij geschoven met een apodictisch: „Het is zooals ik het zeg, en nu geen woord meer". Maar juist dat niet altijd over moeilijkheden heengeholpen worden, dat dikwijls alleen staan voor problemen, die voor onze onervarenheid veel te zwaar waren, sterkte onze innerlijke zelfstandigheid.

De zelfstandigheid, waarin de jeugd van tegenwoordig glorifieert, maakt op een buitenstaander dikwijls dezen indruk, dat ze eerst, zelfstandig, doet, waar ze zin in heeft; en dat ze wanneer ze in haar dommen overmoed het eigen leven jammerlijk heeft verbroddeld, toch weer op de ouders terugvalt, die dan maar moeten trachten van die verspeelde kansen nog te maken, wat er van te maken is.

Wij mochten niet, waar we zin in hadden; er werd ons misschien zelfs wel eens iets verboden, dat bevorderlijk ware geweest voor onze geestelijke groei of dat onze levenslust had versterkt. Maar ons innerlijk werd niet bedruimd; er werd niet (met de allerbeste bedoelingen) vivisectie gepleegd op onze ontlukende gevoelens; maar we leerden, wat we moesten, we droomden en speelden, wat we konden, we schreven verhalen en versjes, voorzover we mochten en het leven scheen veel verborgen leerlijkheden te bevatten, omdat er ons bijna alles van onthouden werd.

Ik geloof, dat onze generatie voor deze tucht en voor de nuchtere belangstelling der anderen niet dankbaar genoeg kan zijn.

Opmerkelijke woorden voorzeker, die in het licht van de feiten, die ik noemde, zeker een kennisnemen waard zijn.

C. T.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Gevaren van de huidige Schoolwetgeving.

We zouden nog wat praten over de gevaren van de huidige Schoolwetgeving. Wij zijn natuurlijk dankbaar voor de heel wat betere positie, die wij met onze scholen mogen innemen, vergeleken met den toestand van vroeger. Wij zeggen met Mr. Hoornskerk, dat het met onze scholen goed gaat, dat ze de gelegenheid hebben, zich in de lengte en in de diepte te ontwikkelen, maar wij willen daarbij toch geen oogenblik uit het oog verliezen, dat er aan onze positie gevaren verbonden zijn met het oog op de toekomst van onze scholen.

Allereerst moeten we daarom in het oog houden, dat wij in onze positie alleen gewaarborgd zijn door onze getalsterkte. En dat is een gevaar. 't Zou heel wat anders zijn, wanneer onze tegenstanders met ons overtuigd waren, dat de Bijzondere School de beste is, dat ieder burger daarin zijn rechten en zijn plichten het best gewaarborgd vindt. Maar dat is niet het geval. Neen, men vindt daar in het kamp van onze tegenstanders nog altijd de overheidsschool de school en in onze wel is de Openbare School maatgevend, wat de onkosten betreft. Aan dit gevaar mogen we dan ook een sterken prikkel ontleenen, om te zorgen, dat we in de meerderheid blijven als Rechtsche partijen. De wereld van gedeeldheid kunnen we ons alleen om de school al niet veroorloven. Voortdurend contact moeten we houden met de andere groepen van rechts en onverdroten moet er gearheid, om onze kiezers ook op dit punt wel in te lichten en te zorgen, dat ze straks door de misleidende lenzen van links niet aan het wankelen worden gebracht. Wie toch hoort, wat men aan de uiterste linkerzijde langzamerhand gaat voorstaan: een kosteloze, neutrale, voor allen verplichte eenheids-school, die kan weten, welke belangen hier op het spel staan. Tegenover onze school, uitgaande van de ouders, staat de geheele linkerzijde als een breede phalanx. We hebben wel eens gemeend, dat liberale mannen als Thorbecke nog zoo slecht gezind niet stonden tegenover de Bijzondere School en 't is waar, hij met name heeft daar wel eens een goed woord over gezegd. Maar men moet hier wel onderscheiden. En het is de verdienste van het Proefschrift van Mr. L. W. G. Scholten, onlangs te Utrecht verschenen over „Thorbecke en de vrijheid van onderwijs tot 1848", dat daarop nog weer eens volle nadruk wordt gelegd. Hij toont nl. aan, dat gedurende dit geheele tijdvak geen plaats aan te wijzen is, waarin Thorbecke aan ouders, die voor hun kinderen andersoortig onderwijs als het Staatsonderwijs begeeren, het recht toekent, scholen op te richten, waar onderwijs wordt gegeven overeenkomstig eigen opvatting. Thorbecke wil wel de Bijzondere School door particulieren als een vrijheid van iedereen burger, maar onder autorisatie der Overheid. De Bijzondere School wordt dan een bijdrage van de burgers in de wijting der Overheidstaak. Van een recht der ouders als zodanig is bij den grondlegger der Liberale partij geen sprake. En deze meening buist nog in het gehele linksche kamp. 't Is zelfs de vraag, of rechts wel helder en klaar wordt ingezien het verschil in vrijheid, ons op dit oogenblik grond en door ons van den beginne af begeerd. Zoo ja, dan zal het ons allen een spoorslag zijn, om voort te arbeiden

en te zorgen, dat de rust van het evenwicht, door ons nu genoten, niet verstoord wordt, door dat de balans der meerderheid naar de andere zijde overslaat.

Nauw in verband daarmee staat een ander gevaar, waarop we dezen keer ook even willen letten en dat is het gevaar van de pacificatie. Na den strijd, ook als men de overwinning heeft behaald, neigt men naar rust en sluimer de waakzaamheid o, zoo gemakkelijk in. Dat ligt zoo voor de hand en ook in ons geval zijn er wel voorstanders van de Bijzondere School, die meenen, dat wij er zijn. Maar laten we ons dan toch even rekenschap geven van de vraag, in hoeverre wij hebben bereikt, wat wij vroeger, in hoe verre de nu in ons land toegelaten Bijzondere School in overeenstemming is met het karakter van de Vrije School, die in den loop der historie de inzel werd van onzen schoolstrijd. Daartoe is zeer dienstig, dat we gedurig even het Gewijzigd Unierapport gaan lezen en ons goed rekenschap geven van wat daar in staat. Ik noem maar alleen dezen keer de clause, dat de gemeenten niet langer moeten worden belast met de bekostiging van de Lagere School en de Wet-1920 klusterde ons met dubbele ketenen aan de gemeente. De schoolruimte wordt ons verstrekt, de exploitatiekosten worden vergoed. 't Vermoed, dat niet veel Schoolbesturen den bestaanden toestand wenschelijk vinden. Laten we maar eens denken aan het oponthoud, dat kan worden veroorzaakt bij het stichten van een nieuwe school, welke lasten er kunnen worden geleden bij de driejaarlijksche afrekening. We passen ons wel langzamerhand aan, we gewonnen al aan dezen vorm, maar dat maakt, vind ik, het bedoelde gevaar grooter. De schoolstrijd is nu overgebracht naar het terrein van den gemeenteraad en menig dorpsmagnaat kan ten volle zijn rennenden invloed laten gelden. Daarom moet on-
verzwakt onder ons de leus blijven: de gemeenten worden niet langer belast met de bekostiging van de Lagere School. De rust der pacificatie zoo ons in slaap wiegen en ons al slapende brengen, waar we nooit wilden zijn en ook niet moeten zijn. Hoe veel gemakkelijker de besturen het ook hebben gekregen, hoe rijk het voorrecht is, dat wij overal Scholen met den Bijbel voor onze kinderen mogen oprichten, wij willen niet afdalen, elkaar te waarschuwen voor het gevaar der pacificatie, omdat wij niet gekomen zijn, waar wij moeten komen. En nu is de les der historie, dat het leger in tijd van wapenstilstand minder gemakkelijk op kracht blijft en kerngezond dan in den actieven krijg. Een ding houdt ons bovendien wel wakker. De vijand kan niet nalaten, voor en na, hier en daar van zijn gezindheid te doen blijken. Op allerlei wijzen blijkt, dat de vijand niet in een vriend is verkeerd en daarom — 't geweer bij den voet.

Een ander gevaar is, dat de Overheidsschool voorop gaat en in alles maatgevend is. Daarover een volgende maal.

Gr.

G. MEIMA.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Afrikaansche Kerk.

I.

In „De Standaard" van 18 April j.l. vinden wij een interview met dr. H. van Andel, miss. dienaar te Solo, waarin gesproken wordt over een nationale kerk op Java.

Schone perspectieven werden door dr. van Andel geopend. Het schijnt hem niet zoo onmogelijk toe, dat dit ideaal nog eens bereikt wordt. Als een gezonde idealist accentueert hij de bezwaren en moeilijkheden niet, maar spreekt hij zijn vertrouwen uit in een juiste ontwikkeling van het Christelijk inzicht der Christelijke Javanen.

Hoezeer wij ook de beschouwingen van dr. van Andel bewonderen, missen wij toch ongaarne een uiteenzetting van de bezwaren, die zich hier voordoen, om een waarlijk nationale kerk op Java te krijgen. En dr. van Andel als deskundige bij nithemendheid is wel de aangewezen man, om zulke bezwaren onder de oogen te zien en zoo mogelijk te ondervangen.

Is een nationale kerk op Java geen droom? Wel een schoone droom, maar toch een droom?

Afgezien van het feit, dat ook de Hoornsche kerk op Java wist door te dringen, sluit de zeer onderscheidene bearbeiding der Javanen door de kerkelijke en genootschapszending op Oost- en West-, in het Noorden en Zuiden van Midden-Java, de mogelijkheid van zulk een kerkvorming niet uit?

Doch heilig idealisme, waarachtig geloovig optimisme, komt zoo weinig voor in deze rekenende en berekende wereld, dat wij het dankbaar en met blijdschap opmerken, en van God bidden het ook te hebben of nog meer te mogen bezitten.

Moge echter op Java volgens dr. van Andel een nationale kerk niet tot de onmogelijkheden behoren, in Afrika is er zeker geen sprake van, of de toestanden goeten zich geheel en al wijzigen.

Dr. M. Schlunk van Hamburg, in Nederland een goede bekende, heeft op de Alg. Ned. Zend. Conf. te Amsterdam van Oct. 1927 een referaat hierover gehouden. Hij is eenigen tijd zelf in Afrika ge-

weest, en heeft van den zendingsarbeid aldaar bijzondere studie gemaakt, en is alzoo tot oordeelen volkomen bevoegd. Het is van belang zijn uiteenzetting van naderbij te bezien. Het zal ons opnieuw onder den indruk brengen van de geweldige taak der zending in onze dagen, en van de schier onoverkomelijke moeilijkheden, waarvoor zij is komen te staan.

Wel bestaat het Afrikaansche volk, heel in het algemeen gesproken, uit drie groote volksgroepen: Semiten, Hamiten en Bantoës, doch deze zijn weer in talloze, op zichzelf staande volksstammen gesplitst; stammen, die in den regel niet meer dan eenige weinige duizenden zielen tellen, en slechts zelden eenige tienduizenden. En dan worden de inwoners op Afrika op 150 miljoen geschat!

Gevolg is natuurlijk ook een onoverzienbare taalsplijting; dr. Schlunk spreekt terecht van versplintering. Wel heeft de taalwetenschap verschillende talen weten te combineren; maar daardoor worden zij toch niet één taal. Aan meerdere stammen kan slechts één taal worden opgelegd door overmacht, zooals met het Engelsch, Fransch, Sualah, Haussa en Afrikaansch geschied is. Dit is een oplossing, maar geen ideale. Immers, deze opgelegde taal wordt toch alleen door de „Gebildeten" gekend; en op deze wijze wordt zelfs de opbouw van een nationale kerk tegengehouden, daar de Inlanders het Evangelie moeten hooren in hun eigen taal, zal het waarlijk één met hen worden, en straks zelfstandig verwerkt.

Ook staan de Afrikaners op een zeer laag cultureel peil; zij wonen voor het overgrote deel in moerassen, of ontoegankelijke oerwouden; zij zijn arm en schuw. Daarbij worden zij in hun zelfstandige ontwikkeling verhindert door de overheersching van vreemde machten; 95 p/t van den bodem is koloniaal bezit! En waar de moderne cultuur ingang heeft gevonden, wordt het hart niet meerder geschikt voor het ontvangen van het Evangelie; daar wordt de mensch door de „wereld" geheel in beslag genomen; hij heeft geen tijd, om over de dingen der eeuwigheid na te denken!

Tech blijft dr. Schlunk vasthouden aan het woord uit Efeze 4:4-6, waar de apostel spreekt over het éene lichaam en den éenen Geest. Bij God zijn alle dingen mogelijk.

Maar dit ontslaat toch de zending niet van den plicht, om de werkelijkheid onder de oogen te zien, en alles te doen, wat in haar vermogen is, om tot eenheid te komen.

En heeft nu de zending bewezen in haar werk sinds 1865, dat zij het doel, n.l. een nationale, Afrikaansche kerk, heeft bevorderd?

Helaas, het lijkt er niet op!

Er werken in Afrika ongeveer 300 verschillende zendingsgenootschappen, die ook 300 verschillende kerken hebben gesticht! Alle mogelijke richtingen in Europa en Amerika zijn hier natuurlijk vertegenwoordigd. En dan tieren de seeten ook nog welig; in Zuid-Afrika alleen reeds worden zij op 120 geschat!

Kan het anders, al bijna alle kerken zijn klein en arm en zwak?

De geestelijke rijpheid is verre. Levend temidden van het Heidendom staan zij ook nog onder den ban van de daemonenvrees. Een Christelijke sfeer is er nog niet geschapen. Christelijke traditie ontbreekt geheel. Slechts weinigen zijn in staat den Bijbel te lezen, indien deze tenminste in hun taal is overgezet, wat ook lang niet altijd het geval is.

Maar het woord van den apostel uit Ef. 4 blijft gelden. En de zending zal er naar moeten staan, het in het zichtbare te verwezenlijken. Maar dan moet men met menige tot dusver gevolgde methode breken. Er zal heel wat meer dan tot dusver rekening moeten worden gehouden met het Afrikaansche recht, met Afrikaansche zeden, met de Afrikaansche psyche enz.

En voor welke moeilijkheden komt men dan te staan?

Dr. Schlunk onderscheidt ze in drie groepen.

Allereerst, heeft de zending het sociale leven weten te handhaven, en het Christelijk stempel erop gedrukt?

Ook hier moet het woord „helaas" worden gebruikt. De bekeerde Inlanders zijn van hun families en stamverband losgemaakt. Er is een nieuwe, kunstmatige eenheid geschapen, welke niet wortelt in het verleden en in het volksgemeen. Heel de kerkinrichting is een totaal vreemd product, staande buiten het Afrikaansche leven.

Daarvan kan de zending geen verwijf gemaakt worden. De omstandigheden hebben haar in die richting gedreven; hier en daar werden bekeerlingen gemaakt, zoodat van een saamhoorig stamverband tusschen hen geen sprake was. Ook word zij wel eens genoodzaakt het stamverband te verbreken, omdat de geest totaal bedorven was, en dus de leden ervan moesten worden bevrijd. En een beweging onder een volk naar het Christendom heen, zoodat het stamverband kon worden gehandhaafd, kwam ternauwernood voor.

Toch valt niet te ontkennen, dat meer met het Afrikaansche leven en volksverband had rekening kunnen worden gehouden. En zal er ooit van een Afrikaansche kerk sprake zijn, dan moet met de tot dusver gevolgde, zeer eenzijdige methode geheel worden gebroken.